

ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ

Мацейків Т. І.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти*

**Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна**

Провідна роль у вихованні громадян української демократичної держави має відігравати система освіти. На це спрямовані деякі нормативні документи в галузі освіти останнього десятиріччя, зокрема, закон України « Про освіту», Концепція громадянської освіти та громадянського виховання, Державний стандарт освіти, де громадянську компетентність учня визначено як його здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати власні особисті права і обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства.[1].

Компетентність учня –визначальний освітній результат, що полягає у формуванні у нього сукупності найважливіших умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, ставлень, знань, які забезпечують його здатність успішно реалізовуватися у житті. Цей результат досягається як у навчально-виховному процесі, так і в процесі соціалізації в сім'ї та соціальному оточенні. Послідовне набуття учнем необхідних для життя компетентностей передбачає спрямування на такий результат всього навчального процесу, всіх предметів і галузей, тобто формування у нього ключових (міжпредметних), галузевих та предметних компетентностей.

Однією з ключових компетентностей учня є громадянська компетентність, під якою розуміють сукупність знань, умінь, навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій., переконань особистості, які допомагають людині усвідомити своє місце в суспільстві, успішно реалізуватися як громадянину української держави. Громадянська компетентність формується у навчальному процесі засобами різних предметів і виховних впливів, здійснюваних вчителями та класними керівниками. У структурі громадянської компетентності виокремлюють такі складники : когнітивний – певна сума громадянознавчих знань, ціннісний – наявність в учня ціннісних орієнтацій, які визначають громадянські цільові установки, ставлення, позицію особистості; діяльнісно – процесуальний- система знань, умінь і навичок, що створюють можливість для ефективного функціонування і самореалізації людини в соціумі та демократичній державі.

Складники громадянської компетентності можуть бути ефективно сформовані на основі міжпредметного підходу з використанням матеріалу багатьох дисциплін і галузей знань. Такий підхід передбачає, що формування громадянської компетентності як бажаний результат навчання проникає або охоплює (більшою або меншою мірою) переважну частину інших предметів і перетворює їх викладання, зокрема і на організоване, систематичне й орієнтоване на дію навчання для формування особистості відповідального і поінформованого громадянина. У такому випадку відбувається інтеграція громадянознавчого змісту в інші предмети так звані « носії», насамперед в ті, що найбільшою мірою пов'язані з політичними й соціальними питаннями – це географія, право, економіка.

Зміст шкільного предмета Історія України для старшої школи, що визначають Державний стандарт освіти та навчальні програми Міністерства освіти і науки України, має міцний потенціал для формування громадянської компетентності, оскільки значна кількість понять і явищ, що є об'єктом вивчення, так чи інакше пов'язана з громадянською освітою. Проте перетворення історії України в предмет «носій» для розв'язання таких завдань потребує певних змін у навчальному матеріалі і методах навчання. Так само і більшість існуючих підручників з історії України для 10-11 класів недостатньо орієнтована на формування громадянської компетентності учнів. Внесення змін у процес навчання історії України в старшій школі, які можуть забезпечити системне, тобто з уроку в урок, формування складників громадянської компетентності учнів, передбачає дотримання таких методичних умов:

- освітні результати кожного уроку мають бути зорієнтовані на формування складників громадянської компетентності;
- у навчальному змісті предмета мають бути акцентовані за допомогою відповідних завдань і засобів навчання громадянознавчі знання, громадянські цінності, уміння і навички учнів;
- організація навчального процесу має забезпечувати постійну активну позицію учнів у навчанні через системне запровадження інтерактивних технологій.

Слід зазначити, що історична освіта, спрямована на виховання громадянина демократичного суспільства, його громадянської компетентності має включати в себе виховання поваги до Конституції, законів Української держави, прийнятих правових норм та потреби в їх дотриманні, утвердження гуманістичної моралі та шанобливого ставлення до національної культури, формування громадянської відповідальності та мужності й активності, поваги до таких цінностей як свобода, рівність, справедливість. Весь освітній процес

у загальноосвітніх закладах має бути насичений різними аспектами формування громадянської компетентності особистості, а також визначатися:

- гуманістичним підходом до освіти й виховання;
- відбором форм навчання, які сприяють виникненню і підтримці інтересу до предмета;

-застосуванням сучасних педагогічних технологій, що формують в учнів активну життєву позицію, комунікабельність й навички роботи в колективі.

Література:

1. *Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stan-\(1\).pdf](http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stan-(1).pdf).*

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЩОДЕННІ 5

Ришко О. В.

студент

**Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна**

Мовленнєві уміння – процес створення власного висловлювання за прочитаним (прослуханим). При цьому учні не копіюють текст-зразок, а використовують для побудови власних висловлювань засоби, аналогічні тим, з якими ознайомилися на уроках читання. Цілеспрямоване формування читацької діяльності молодших школярів знаходить своє продовження й розвиток в організації самостійної роботи з дитячою книжкою, роботи з інформацією на спеціально відведених заняттях у класі, а також у позаурочний час. Як бачимо, комунікативно-мовленнєвий принцип може бути реалізований засобами технології «Щоденні 5», оскільки провідні ідеї, структура та завдання технології повністю відповідають проаналізованому Державному стандарту та навчальній програмі. До того ж наразі є дійсним такий підхід у навчанні, як комунікативно – діяльнісний [1, с. 241]. Він передбачає вивчення мови як засобу спілкування і здійснюється у процесі взаємопов'язаного й цілеспрямованого вдосконалення чотирьох видів мовленнєвої діяльності учнів – аудіювання (слухання-розуміння), читання, говоріння й письма. На сьогодні серед стратегічних завдань, спрямованих на формування мовленнєвих умінь учня, які регламентує державна програма, є такі: 1) ознайомлення учнів